UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 In quo consistat virginitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Visual Library

…us maxime verecundamur:ſed homines magis verecundantur …e acti bus venereis,qui ſunt ſigna venereorum. ergo pudicitia …ſt magis circa venereos actus,quàm circa ſigna eorum. Maior …ſt S.Thomæ. Minor eſt per ſe vera. Concluſio eſt contra autho…em. Secundò,quia ſecundum Hugutionem,pudicitia habet cō…rariam ſignificatio…em. Tertiò,Si pudi…tia eſſet talis vir…s, tunc ſtaret ali…uem eſſe pudicum, …non caſtum,puta, …ctè ſe habendo cir…ſigna, & male cir…actum venereum: …econtra eſſe caſtū, …impudicum, ha…endo ſe oppoſito …odo.

Ad hæc quicquid …artinus gloſſando, …l trahendo ad ſe …thorem dixerit, …ſpōdetur, quòd pu…icitia apud autho…em eſt circa vtraq; …ilicet ſigna, & actū …enereum: & ſimili…r caſtitas eſt circa …traque. Differentia …rgo non eſt ex hoc, …aſtitas circa actum, …pudicitia circa ſi…na,vt prima, & ter…a obiectio ſuppo…it. Et propterea non …portet eas aliter …oluere: quia ex hac …alſa imaginatione …rocedunt. Sed dif…erentia eſt, vt in li…era dicitur, in ex…licatione, quia pu…dicitia explicat ma…gis virtutem illā quo …d ſigna, propter …uo. Primò, quia vt …n litera dicitur, ſi…gna magis ſolent de…prehendi,ac per hoc …ſunt magis materia …occaſionās pudoré, qui conſiſtit in hoc, quòd turpe manife…ſtatur: erubeſcentia enim reſpectu alio…rum eſt. Secundò,q̄a pudor ſimpliciter nō eſt, niſi ſe extendat ad ſigna. Paruus.n. perſonarum illarum pudor eſt, quæ de ſo…lo actu venereo eru…beſcunt. Pudicitia er…go ſimpliciter non eſt niſi ad ſigna ve…nereorum ſe extēdat cōtinenda. Caſtitas autem à caſtigatio…ne appellata, caſtiga…tam cōcupiſcentiam quo ad appetitum delectabilium huiuſmodi,ſonat, non explicando ſic ſigna,vt pudicitia à pudore ſumpta.

¶Ad ſecūdam obiectionem ex Hugutionis authoritate dicitur, quòd quia vnaquæque ars proprijs terminis,ſeu vocabulis gaudet:ideo nos in moralibus rectius moralium patrem diuum Thomam,quàm extraneum quempiam ſequimur.

caſtitatem, q̃ ad alias uirtutes.

¶ 3 Præt. Philoſ. dicit in 3. Ethi.* quòd omnis intemperātia generaliter eſt maxime exprobrabilis: ſed ad pudicitiam pertinere uidetur fugere ea, quę exprobrabilia ſunt. ergo pudicitia pertinet ad omnes partes temperātiæ, nō autem ſpecialiter ad caſtitatem.

B Sed contra eſt, quod Auguſt.* dicit in lib. de perſeuerantia, Prędicanda eſt etiam pudicitia, ut ab eo qui habet aures audiendi, nihil genitalibus mēbris illicitum perpetretur: ſed uſus genitalium membrorum propriè pertinet ad caſtitatem. ergo pudicitia propriè ad caſtitatem pertinet.

Respon. Dicēdum, quòd ſicut dictum eſt,* nomen pudicitię à pudore ſumitur, in quo uerecundia ſignificatur: & ideo oportet, quòd pudicitia propriè ſit circa illa, de quibus homines maxime uerecundantur. Maxime autem uerecundātur homines de actibus uenereis, ut Aug. dicit in 14. de ciui. Dei* intātum quòd etiam concubitus cōiugalis, qui honeſtate nuptiarum decoratur, uerecundia non careat: & hoc ideo quia motus genitalium membrorum non ſubijcitur imperio rationis, ſicut motus aliorum exteriorum mēbrorum. Verecundatur autem homo non ſolum de illa cōmiſtione uenerea, ſed etiā de quibuſcūque ſignis eius, ut Philoſo. dicit in 2. lib. rhetoric.* Et ideo pudicitia attenditur propriè circa uenerea, & pręcipue circa ſigna uenereorū, ſicut ſunt aſpectus impudici, oſcula, & tactus. Et quia hæc magis ſolent deprehendi, iō pudicitia magis reſpicit huiuſmodi exteriora ſigna; caſtitas autem magis ipſam ueneream cōmiſtionem. Et ideo pudicitia ad caſtitatem ordinatur non quaſi uirtus ab ipſa diſtincta, ſed ſicut exprimens caſtitatis circunſtantiam quandam: interdum tamē unum pro alio ponitur.

Ad primum ergo dicendum, quòd Aug. ibi accipit pudicitiam pro caſtitate.

Ad II. dicendum, quòd q̃uis omnia uitia habeant turpitudinem quandam, ſpecialiter tamen uitia intemperantiæ, ut ex ſupradictis patet.

Ad III. dicendum, quòd inter uitia intemperātiæ præcipue ſunt exprobrabilia peccata uenerea, tum propter inobedientiam genitalium membrorum: tum etiam propter hoc, quòd ratio ab huiuſmodi maxime abſorbetur.

Qvaestio CLII.

De Virginitate, in quinque articulos diuiſa.

C Deinde conſiderandum eſt de Virginitate.

Et circa hoc quæruntur quinque.

¶Primò, In quo conſiſtit uirginitas.

¶Secundò, Vtrum ſit licita.

¶Tertiò, Vtrum ſit uirtus.

¶Quartò, De excellentia eius reſpectu matrimonij.

¶Quintò, de excellentia eius reſpectu aliarum uirtutum.

D Articvlvs primvs.

Vtrum Virginitas conſiſtat in integritate carnis.

Ad primvm ſic proceditur. Videtur, q̄ uirginitas non cōſiſtat in integritate carnis. Dicit enim Auguſt. in libro de nuptijs, & concupiſcentia,* quòd uirginitas eſt in carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio; ſed meditatio non pertinet ad carnem. ergo uirginitas non conſiſtit in carne.

E ¶ 2 Pręt. Virginitas pudicitiam

¶ *Super Queſtionis centeſimæquinquageſimæſecundę. Articulum primum.*

In articu. 1. q. 152. dubium ex Martino in 1. quæſt. de virginitate occurrit, contra authorem arguente quo ad tria. Primū eſt, Propoſitum perpetuæ incorruptionis per ſe pertinet ad virginitatem. Contra, inquit, Propoſitum nubendi non repugnat virginitati. ergo. Aſſumptum probatur, quia alias nunquam virgo voluntariè deſponderetur viro. Præterea, Tales ſunt caſtæ, & non ſunt viduæ, neç coniugatæ. ergo virgines.

¶Secundum eſt, Integritas ſignaculi virginalis per accidens ſe habet ad virginitatem. Hoc ſiquidem concedit Martinus abſolutè, ſed nō modificatè opinans, q̄ integritas virginalis ſignaculi oppoſita corruptioni libidinoſæ, eſt de ratione virginitatis, & ad eam per ſe pertinet. Et intendit per corruptionem libidinoſam agitationē membrorum genitalium ad opus venereum. Et probat hoc quadrupliciter.

¶ Primò, Illud, ſine quo nō conſiſtit virginitas, per ſe pertinet ad rationem virginitatis: ſed talis integritas eſt huiuſmodi. ergo. Maior probatur: quia ſi aliquid ſpectat per accidens tantum ad virginitatem, illo poſito, vel remoto nihil minus conſiſteret virginitas. Secundò. Illud quod eſt per ſe obiectum volitionis, quę eſt eſſentialiter virginitas, per ſe pertinet ad virginitatem: ſed talis integritas eſt huiuſmodi. ergo. Tertiò, Quicquid eſt de diffinitione virginitatis, per ſe pertinet ad virginitatem: ſed talis integritas eſt huiuſmodi. ergo. Quartò, Illa integritas eſt de ratione virginitatis, ſecundum quam feruntur iudicia humana de virginitate: ſed ex integritate ſignaculorum naturalium fiūt iudicia de virgine. ergo &c.

¶Tertium eſt, Immunitas à delectatione in feminis reſolutione eſt de ratione virginitatis tāquàm materia. Contra, Poſito propoſito integritatis oppoſitæ corruptioni libidinoſæ, & ipſa integritate, ponitur virginitas: altero autem eorum remoto, remouetur virginitas. ergo immunitas à delectatione ſeminis non eſt de ratione virginitatis. Anteceдens probatur, quia ſi per poſſibile vel impoſſibile puella habēs ad dictam integritatem, & illius propoſitum quantumcunque haberet delectationem voluntarie in reſolutione ſeminis, manet virginitas. Secundò, Pono duas puellas, quarum vna eſt paſſa non procuratam reſolutionem ſeminis cum delectatione in ſomno, & in vigilia, cum meminit eius: altera nihil cogitans de delectatione, ſed pecunia ſubducta conſentit viro, ſed nec delectationem ſentit, nec ſeminat, & poſtea proponit interdum non conſentire delectationi venereæ. Tunc ſic, Prima eſt virgo, & ſecunda non: ergo propoſitum integritatis dictæ, & non propoſitum immunitatis a delectatione, eſt uirginitas.

4. di. 33. q. 3. ar. 1. & d. 34. q 1. ar. 5. ad 4 & d. 49. q. 5. ar. 3. q. 1. cor. & ad 4. Et quolibe. 5. ar. 24. ad 2. & quol. 6. artic. 18. cor.

* Id habet Aug. lib. de virginitate. c. 13. in prin. tom. 6.

Tertiò, ſequeretur, quòd virgo conſentiens viro, & ſeminans, propter vim tamen doloris non delectata, eſſet virgo ſecundũ corpus. Probatur ſequela, quia in ea non eſſet illa delectatio, quam ponit Thomas.

¶Deinde ex doctrina authoris infero, inquit Martinus, quinque corollaria. Primum, Mulier non conſentiens violento corruptori eſt uerè uirgo.

Li.i.c.18.t.5.

¶Secundum eſt, Mulier cognoſcens, ꝙ cum de die cogitationem habet circa venerea, de nocte patitur in ſomno pollutionem circa eadem delectabilia, ſi ex ꝓpoſito habeat huiuſmodi cogitationem cum nocturna ſequela iam dicta, perdit virginitatem: quia delectatio ſeminis ex mentis propoſito ꝓcedit.

Li.1.c.18.circa med.to.5

¶Tertium eſt, quòd ſcientes ſe impotentes ad ſeminis reſolutionem, vt de perfectè ſciaticis dicit Ariſto. in problematib; ſuis, quantumcunq. concuberent, & frangerentur clauſtra pudoris &c. ſemper eſſent uirgines: quia nec in actu, nec in ꝓpoſito ſeminis reſolutionem habent.

¶Quartum eſt, ꝙ naturaliter poteſt eſſe, quòd virgo pariat. Probatur de puella violenter corrupta, & grauida.

c.13.in prin. tom.6.

¶Quintum eſt, ꝙ ſi ſint duæ puellæ virgines, quarum vna commiſceatur viro

quandam importat: ſed Aug. dicit in 1. de ciuitate Dei, * quòd pudicitia conſiſtit in anima. ergo uirginitas nõ conſiſtit in carnis incorruptione.

¶3 Præterea. Carnis integritas uidetur conſiſtere in ſignaculo uirginalis pudoris: ſed quandoque abſque uirginitatis præiudicio frangitur illud ſignaculũ. dicit enim Aug. in 1. de ciui. Dei, * quòd illa membra poſſunt diuerſis caſibus uulnerata uim perpeti, & medici quandoq; ſaluti opitulantes hoc ibi faciunt, qđ horret aſpectus: obſtetrix etiam uirginis cuiuſdam integritatẽ manu uelut explorans, dum inſpicit, perdidit, & ſubdit: Non opinor quemquam tam ſtulte ſapere, ut huic periſſe aliquid exiſtimet etiam de ipſius corporis ſanctitate, quàmuis membri illius integritate iam perdita. ergo uirginitas non cõſiſtit in carnis incorruptione.

¶4 Præterea. Corruptio carnis maxime in ſeminis reſolutione conſiſtit, quæ poteſt fieri ſine concubitu, uel in dormiendo, uel etiam uigilando: ſed ſine cõcubitu non uidetur perdi uirginitas. dicit enim Auguſt. in lib. de uirginita. * quòd uirginalis integritas, & per piam cõtinentiam

per menſem ſine ſeminis effuſione: altera uerò conſentiat in cõmiſtionem, & per menſem, ſed impedita non cõmiſcetur, ſequeretur quòd prima eſſet ita immunis à corruptione oppoſita uirginitati, ſicut ſecunda.

¶Ad euidentiam horum ſcito primo, quòd uirginitas ſumitur, dupliciter. ſ. naturaliter, uel moraliter. Et rurſus moraliter ſumitur dupliciter. ſ. pro quodam caſtitatis ſtatu, & prout eſt ſpecialis uirtus à caſtitate diſtincta. Virginitas naturalis conſiſtit in naturali integritate membrorum. Secundum cõem n. uſum loquendi, illas appellamus uirgines, quæ integritatem carnis, quã à natura habent, ſeruant: & ad hoc inſpiciuntur quandoq; mulieres ſi ſint uirgines. Virginitas, ut eſt ſtatus caſtitatis, requirit duas conditiones. Primò, quòd perſona non ſit uolũtarie polluta. Secundò, ꝙ ſit in propoſito ſic ſe ſeruandi, niſi matrimonio iungatur: & hoc modo puellæ nubiles caſtæ dicuntur uirgines. Virginitas, prout eſt ſpālis uirtus, addit ſupra uirginitatis ſtatũ ꝑpetuitatem uoto firmatam, ut patebit: & hoc modo author tractat de uirginitate hoc in loco. Scito deinde, ꝙ noua hæc opinio, quam Martinus introducere nititur de uirginitatis materia, ſcilicet, quòd eſt integritas oppoſita corruptioni per libidinoſum actum, irrationabilis eſt, & procul a pijs, & pudicis aurib. abijcienda: quod monſtratur & oſtenſiuè, & ducendo ad incõueniens. Oſtenſiuè quidem, quia libidinoſus ille actus, quem etiam turpe eſt dicere, per ſe ordinatur ad ſeminis delectationem. Quod manifeſte patet ex hoc, quòd uterque ſexus ab huiuſmodi actibus ceſſat, cum ad reſolutionem ſeminis peruentum eſt: & nunquàm naturali ordine ceſſat, quouſque ad hoc perueniat. Quia ergo intemperantia eſt circa delectabile ſecundum tactum, & omnes eius ſpecies ſunt circa aliquod delectabile præcipuum ſecundum tactum, conſequens eſt ut uirginitas ſit circa præcipuum delectabile ſecundum tactum inter ea, quæ ad ipſam ſpectant, ſed præcipua delectatio non eſt in iſtis libidinoſis actibus, ſed in ipſa ſeminis reſolutione, ergo talis delectatio eſt propria materia uirginitatis. Et confirmatur, quia

F vbi vnum propter alterum, ibi vnum ... ſus eſt per ſe, & naturaliter propter ... illa delectatio propter iſtam delectatio... tio in ſeminis reſolutione eſt materia ... tur rurſus ab oppoſitis: quia cætera ...

ab omni concubitu immunitas, angelica portio eſt. ergo uirginitas non conſiſtit in carnis incorruptione.

Sed contra eſt, quod Auguſt. in eodem lib. dicit, * quòd uirginitas eſt continentia, qua integritas carnis ipſi creatori animæ & carnis uouetur, conſecratur, ſeruatur.

G Respon. Dicendum, quòd nomẽ uirginitatis à uirore ſumptum uidetur; & ſicut illud dicitur uirens, & in ſuo uirore perſiſtere, quod non eſt ex ſuperabũdantia caloris aduſtionem expertum: ita etiam uirginitas hoc importat, quòd perſona, cui ineſt, immunis ſit à concupiſcentiæ aduſtione, quę eſſe uidetur in cõſumatione maxime delectationis corporalis, qualis eſt venereorum delectatio. Vnde Am-

H broſ.* dicit in libro de uirginitate, quòd caſtitas uirginalis eſt expers contagionis integritas. In delectatione autem venereorũ tria eſt conſiderare. Vnum quidem, quod eſt ex parte corporis, ſcilicet uiolatio ſignaculi uirginalis. Aliud autem eſt, in quo cõiungitur id quod eſt animæ, cũ eo quod eſt corporis, ſcilicet ipſa reſolutio ſeminis delectationem ſenſibilem cauſans. Terti...

I patiatur ſecum, quæ cõmmunis caſtitas ... munis ſiquidem animi conceptio ... uidetur, quòd uirginitas ſanctior ... cto ſanctior, ſi ſecum compatiatur ... lia, naturalia, conſumata, quæ caſtitas ... titur ſecum? Et bene nota, quòd hoc ... ueniens ex aliquo caſu per accidens ... inſita naturalem, communemque ... inconueniens accideret. Sequendo ... obiecta reſpondendum eſt.

¶Ad duas obiectiones in primo dubio ... ex dictis, ſcilicet, quòd de ratione ... caſtitatis, non eſt perpetuitatis propoſitum ... lem caſtitatis ſtatum uirgo uoluntarie ... ſtatus uirginalis à coniugato, & ... ut eſt ſpecialis uirtus ipſa uirginitas ... dum ſpeciem. Nec ſomniauit author ...

K tuitatem de ratione uirginitatis, ſed ... hoc accepit.

¶Ad obiecta in ſecundo dubio dicitur ... quòd maior eſt falſa, quoniam ... paſſione, & tamen propria paſſio non ... probatio eius aſſumit falſum, ſcilicet ... accidens ſe habet, nihilominus ... data. Paſſio enim per accidens, hoc eſt ... cti: & tamen ſine illa non eſt, ſaltem ... paret autem manifeſte error in iſta ... plus exigitur ad eſſe de ratione alicuius ... ſibi connexum eſſe. Non adulterari ... eſt uirginitati, ita quòd ſine hoc ... men non adulterari non eſt de ratione ... norem dicitur, ꝙ dato ꝙ ſine tali integritate ... ginitas, ex hoc non habetur, ꝙ ſit de ratione ... radix huiuſmodi integritatis, ut ſit ...

autem eſt ſolū ex parte animæ.ſ. propoſitum perueniendi ad talem delectationem. In quib. tribus id,quod primo poſitum eſt, per accidens ſe habet ad moralē actum, qui non cōſideratur per ſe,niſi ſecūdùm ea quæ ſunt animæ. Secūdum uerò materialiter ſe habet ad actum moralē: nam ſenſibiles paſſiones ſunt materia moralium actuum. Tertiū uerò ſe habet formaliter,& completiuè, quia ratio moralium in eo quod eſt rationis,complet̄. Quia ergo uirginitas dicitur per remotionem prædictæ corruptionis, conſequens eſt, quòd integritas membri corporalis per accidens ſe habeat ad uirginitatē. Ipſa aūt immunitas à delectatione, quæ conſiſtit in ſeminis reſolutione, ſe habet materialiter. Ipſum autē propoſitum perpetuo abſtinēdi à tali delectatione,ſe hēt formaliter,& completiuè in uirginitate.

Ad primvm ergo dicēdum, quòd illa diffinitio Augu. tangit quidem in recto id,quod eſt formale in uirginitate: nam p̱ meditationem intelligitur propoſitū rationis. Quod autem addit̄,perpetua, non ſic intelligitur,quòd oporteat uirginem ſemper actu talem meditationē habere, ſed quia hoc debet in propoſito gerere,ut perpetuo in hoc perſeueret. Id uerò quod eſt materiale, tangitur in obliquo, cum dicitur,incorruptionis in carne corruptibili,quod additur ad oſtendendam uirginitatis difficultatem. Nam ſi caro corrumpi non poſſet, non eſſet difficile perpetuam incorruptionis meditationem habere.

Ad ii. dicendum, quòd pudicitia eſt quidem eſſentialiter in anima,materialiter autem in carne,& ſimiliter uirginitas. Vnde Aug. dicit in lib. de uirginitate, * quòd licet uirginitas in carne ſeruetur, ac per hoc corporalis ſit, tamē ſpiritualis eſt, quam fouet, & ſeruat continentia pietatis. (Ca.8. parum a prin. to 6.)

Ad iii. dicendum, quòd ſicut dictum eſt, * integritas corporalis membri per accidens ſe habet ad uirginitatem,inquantū ſcilicet per hoc, quòd ex propoſito uoluntatis abſtinet quis a delectatione uenerea,remanet integritas in membro corporeo. Vnde ſi contingat, quòd per alium modum aliquo caſu membri integritas corrumpatur, non magis præiudicat uirginitati, quàm ſi corrumpatur manus, aut pes. (In corp. art.)

¶ 4 Ad quartum dicendum, ꝙ delectatio,quæ eſt ex ſeminis reſolutione,dupliciter poteſt contingere. Vno modo,ut procedat ex mentis propoſito: & ſic tollit uirginitatem, ſiue fiat per concubitum,ſiue abſque cōcubitu. Facit autem mentionem Aug.* de concubitu,quia huiuſmodi reſolutio cōmuniter, & naturaliter ex concubitu cauſatur. Alio modo,poteſt prouenire præter propoſitum mentis uel in dormiendo, uel per uiolentiam illatam, cui mens non conſentit, quamuis caro delectationem experiat̄: uel etiam ex infirmitate naturæ, ut patet in his,qui fluxum ſeminis patiuntur:& ſic non perditur uirginitas, quia talis pollutio nō accidit per impudicitiam,quam uirginitas excludit. (Loco citato in argum.)

eius,quod eſt non adulterari,& ſimiliter radix eius,quod eſt nō libidinoſe corrumpi.ſ.non ſeminare voluntarie, eſt de ratione virginitatis,& non ipſa integritas oppoſita,niſi vt via ad immunitatem ſeminariæ delectationis.

¶Ad ſecundum dicitur, quòd huiuſmodi integritas,ſecluſa pollutione, non eſt per ſe obiectum propoſiti virginalis, ſed cadit ſub propoſito virginali, vt via ad immunitatem à pollutione ſeminis. Et per hoc patet reſponſio ad tertium: quoniam integritas huiuſmodi non niſi ratione immunitatis à pollutione, ſeu ordinis ad illam in ratione virginitatis clauditur,ſi aliqua talis diffinitio inueniretur.

¶Ad quartum iā patet, quòd æquiuocat de virginitate: quoniam ſigna apparent virginitatis naturalis, non moralis, vt clarum eſt.

¶Ad obiecta in tertio dubio reſpondetur. Et primo, negatur antecedens: quoniam poſita tali integritate, & illius propoſito,non ponitur virginitas, vt patet: quia ſtat cum hoc quòd nullus p̱dat caſtitatem conſumate voluntaria pollutione procurata per ſolas moroſas delectationes. Vnde patet, quòd probatio petit principium.

¶Ad ſecundum verò dicitur, quòd in caſu illo prima ideo diceretur virgo, ꝗa nūquàm habuit voluntariam pollutionem. Approbatio.n. poſt factum nō reddit præteritam volūtariam, ſed videtur æquiualere deſiderio, ſeu volūtati pollutionis, quæ virginitatem mentalem ſolam tollit. Secunda autem eſt per accidēs ex parte corporis, ſeu materiæ virgo, ſicut per accidens non ſeminauit in actu concubitus. Ea autem quæ ſunt per accidens, non debēt inducere mētem doctorum ad mutandas virtutum diffinitiones, quæ attenduntur penes id quod eſt, vt in pluribus,& per ſe. Idem eſt.n. iudicium de iſta, & quacunque alia, quæ incepit perdere virginitatem,& per accidens non eſt perdita conſumate.

¶Ad tertium negatur ſequela. Mulier enim conſentiens ſtupro, & ſeminans,omnino perdit virginitatem. Et ad probationem, quia præ dolore non ſentit delectationem, reſpondetur, ꝙ huiuſmodi non ſentire eſt per accidens. Sat eſt enim ad violationem virginitatis,quòd delectatio in reſolutione ſeminis adſit, licet non ſentiatur: quin etiam ſi aliqua eſſet mulier, quæ non ſentiret in huiuſmodi reſolutione delectationem aliquam, nihil obſtaret: quoniam ſat eſt, quòd reſolutio fit ſecundum ſuam naturam delectabilis,& ita de facto eſt, vt in pluribus. Naturalia ſiquidem,& moralia iudicantur ſecundum ea, quæ in pluribus apta nata ſunt inueniri.

¶Ad obiecta in corollarijs conceditur primum corollarium.

¶ Ad ſecundum verò dicitur, quòd magni refert inter habere pollutionem in ſomno ex propoſito,& habere ex propoſito cogitationem, quæ non ſcitur futura in ſomno cauſa pollutionis: & tamen arguens quaſi ſynonimis iſtis vtitur. In primo enim, propoſiti obiectum eſt ipſa pollutio: in ſecundo autem eſt cogitatio. Primum non poteſt eſſe licitum: ſecūdum poteſt etiam cum merito eſſe, ſi ſcilicet cogitatio eſt neceſſaria, nec ſequens pollutio præcognita eſſet peccatum. negatur ergo ſecundū corollarium, vt iacet.

¶Ad tertium autem dicitur, quòd ſcientes ſe omnino impotentes, & coeuntes, per accidens tamen, remanēt, ut dictum eſt, quo ad aliquid virgines, quia ſcilicet deeſt eis materia ſtupri. Vnde per ſe & formaliter loquēdo, iſti & ſupradicta mulier, quæ poſita eſt non ſeminare, non ſunt virgines, ſed materialiter & per accidens ex parte materiæ remanent virgines. Sicut per oppoſitum, pauperes excellenti præditi animo, ſunt formaliter magnifici, remanent tamē materialiter nō magnifici propter defectū materiæ.

¶ Ad quartum dicitur, quòd iſta poteſt eſſe naturaliter vera, Virgo moraliter parit, nō autem iſta: Virgo naturaliter parit. Nec hoc eſt admiratione dignum, niſi in verbo; quoniam virgo moraliter poteſt eſſe naturaliter corrupta, & grauida, vtpote violenter oppreſſa.

¶ Ad quintum negatur ſequela, quoniam prima non niſi per accidens ex parte materiæ immunis eſt à materia ſtupri. Quantum.n. in ſe eſt, dedit operam corporaliter naturalem ad huiuſmodi materiam, quod non fecit ſecunda, quæ ſolum ſecundum mentem corrupta eſt.

¶Aduertendum quoque inter hæc eſt, quòd licet communiter ante annos pubertatis vterque ſexus impotens ſit ad generandum: quandocunque tamen perſonam aliquam contingit volūtarie ſeminare, perditur virginitas. Et quoniam ſexus fœmineus inuenitur ſeminare, ſi prouocatus ad hoc fuerit non ſolum parum ante pubertatem, ſed in ſexto ætatis anno,& ſupra, vt ipſæ mulieres ex parte teſtantur, ita quòd quantum ex auditis conijcio non eſt hoc per accidens, ſed puto poſſe fieri vniuerſale, ſcilicet vt in pluribus ineſt eis potentia hęc: ideo longe citius poſſunt mulieres irreparabiliter virginitatem perdere, quàm viri. Quantumcunque autem infra tempus, quo impotens quis eſt naturaliter ad ſeminandum, operam det venereis citra ſeminationem, & virginitatem perdat mentalem, non perdit ita virginitatem, quin per pœnitētiam reparetur. Differt ſiquidem puer à viro per infirmitatem impotente, quòd puer eſt per ſe impotens, vir autem infirmus eſt per accidens impotēs. Et propterea puero per ſe deeſt materia ſtupri, viro autem per accidens: ac p̱ hoc puer remanet virgo per ſe ex parte materiæ, ſeu corporis: vir autem remanet ex parte corporis per accidens virgo. Et p̱pterea non eſt dubium, quin pueris virginitas ſit reparabilis p̱ pœnitentiam. Sed an ſit etiam reparabilis ſic perdita infirmi viri virginitas, non facile dixerim. Trahitur forte id quod eſt per accidens, ad id quod eſt per ſe.

¶ *Super Quæſtionis centeſimęquinquageſimęſecundę. Articulum ſecundum.*

Infra arti. 3. & 4. cor. Et 4. di. 13. q. 3. ar. 2. ad 2. Et 3. cõ. ca. 136. Et mal. q. 15. art. 2. ad 13. Et uirt. q. 1. arti. 13. ad 6. Et 2. Eth. le. 2. fi.

IN art. 2. eiuſdem q. in reſponſione ad primũ Martinus, ubi ſupra, occurrit dicẽs, Nec mihi placet opinio Thomæ dicẽtis, ꝙ lex iſta tãtum obligat multitudinẽ: quia credo quòd ꝑ aliquo tempore ſatis longo obligauit vnũquemque multitudine ad multiplicationẽ generis humani. ¶ Ad hoc dicitur, ꝙ cum de vinculo præcepti alicuius eſt ſermo, oportet ꝙ iudicium feratur ſecũdũ id, quod per ſe reſpicit tale præceptũ. Inter hæc autem duo naturalia pręcepta. ſ. de alimento ſumendo, & de prole procreanda, manifeſte hæc eſt differẽtia, ꝙ primum per ſe reſpicit ſingulos hoies: ſecundum autem multitudinem. An aũt ꝑ accidens propter penuriã hominũ in aliquo tempore pręceptũ hoc obliget ſingulos, quia per accidens eſt, naturã præcepti non variat. Et propterea ẽt ſi verũ eſſet, ꝙ aliquo tẽpore ſinguli tenerẽtur, adhuc reſponſio, & deciſio authoris in ſua ſoliditate ꝑſtat, formaliter, & per ſe loquendo.

L. 2. cap. 2. a medio: & li. 3. c. 11. to. 5.

Capi. 5. non multum ꝑcul à fi. t. 5.

ARTICVLVS II.

Vtrum uirginitas ſit illicita.

AD SECVNDVM ſic proceditur. Videtur, quòd uirginitas ſit illicita. Omne. n. quod contrariatur præcepto legis naturę, eſt illicitum: ſed ſicut pręceptum legis naturæ ad conſeruationem indiuidui eſt, quod tangitur Gen. 2. De omni ligno, qđ eſt in paradiſo comede, ita etiam præceptũ legis naturę eſt ad con
G ſeruationem ſpeciei, quod ponitur Gene. 1. Creſcite, & multiplicamini, & replete terram. ergo ſicut peccaret, qui abſtineret ab omni cibo, utpote faciens cõtra bonum indiuidui: ita etiam peccat, qui omnino abſtinet ab actu generationis, utpote faciens contra bonum ſpeciei.

¶ 2 Præterea. Omne illud, quod recedit à medio virtutis, uidetũ eſſe uitioſum: ſed uirginitas recedit à medio uirtutis, ab omnib. delectationibus uenereis abſti-
H nens. dicit enim Philoſoph. in 2. Ethic. quòd qui omni uoluptate potitur, neque ab una recedit, intemperatus eſt: qui autem omnes fugit, agreſtis eſt, & inſenſibilis. ergo uirginitas eſt aliquid uitioſum.

¶ 3 Præterea. Pœna non debetur niſi uitio; ſed apud antiquos puniebantur ſecundum leges illi, q ſemper cęlibem uitam ducebãt, ut Maximus Valerius dicit. Vnde & Plato ſecundum Auguſt.*
I in li. de uera religione, ſacrificaſſe dicitur, ut perpetua eius continentia tanquàm peccatum aboleretur. ergo uirginitas eſt peccatum.

SED CONTRA eſt, quòd nullum peccatum rectè cadit ſub conſilio; ſed uirginitas rectè cadit ſub cõſilio. dicitur enim 1. ad Corinth. 7. De uirginibus autem præceptum Domini non habeo, conſilium autem do. ergo uirginitas non eſt aliquid illicitum.

D. 1185.

Lib. 1. c. 4. in fi. tom. 5.

Lib. 10. c. 7. tom. 5.

RESPONDEO dicendum, quòd in humanis actibus illud eſt uitioſum, quod eſt præter rectã rationem. Habet autem hoc recta[d] ratio, ut his, quæ ſunt ad finem, utatur aliquis ſecundum eam men-
K ſuram, quæ congruit fini. Eſt autem triplex hominis bonũ, ut dicitur in 1. Ethic. Vnum quidẽ, quod conſiſtit in exterioribus rebus, puta, diuitijs. Aliud autem, quod conſiſtit in bonis corporis. Tertiũ autem, quod conſiſtit in bonis animæ, inter quę etiã bona contemplatiuæ uitæ ſunt potiora bonis uitæ actiuæ, ut Philoſoph. probat in 10. Ethico. & Dominus dicit Luc. 10. Maria optimam partẽ elegit: quorum bonorum exteriora quidem ordinantur ad ea, quæ ſunt corporis: ea uerò, quæ ſunt corporis ad ea, quæ animæ: & ulterius ea, quæ ſunt uitæ actiuæ ad ea, quæ ſunt uitæ contemplatiuæ. Pertinet igitur ad rectitudinẽ rationis, ut aliquis utatur exterioribus bonis ſecundum eam menſuram, quæ cõ

F petit corpori, & ſimiliter de alijs. [...] ſtineat ab aliquibus poſſidendis, [...] num poſſidere, ut cõſulat ſaluti [...] contemplationi ueritatis, non eſſet [...] ſed ſecundum rationem rectam. [...] abſtinet à delectationibus corpora[...] uacet contemplationi ueritatis, [...] ctitudinem rationis. Ad hoc autem [...] ab omni delectatione uenerea abſtin[...] diuinæ contemplationi uacet. Di[...] ſtol. 1. ad Corinth 7. Mulier innupta [...] tat quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta [...] ſpiritu. Quæ autem nupta eſt, cogita[...] ſunt, & quomodo placet uiro. Vnde [...]
G quòd uirginitas non eſt aliquid uitio[...] tius laudabile.

AD PRIMVM ergo dicẽdum [...] habet rationem debiti, ut ſupra di[...] citer autem aliquid eſt debitum. V[...] pleatur ab uno; & hoc debitum ſine [...] riri non poteſt. Aliud autem eſt de[...] dum à multitudine; & ad tale debi[...] non tenetur quilibet de multitudine [...] ſunt multitudini neceſſaria, ad quę [...] non ſufficit; ſed implentur à mu[...] tunus hoc, alius illud facit. Pręceptum [...] naturę homini datum de comeſtione [...]
H quòd ab unoquoque impleatur [...] duum conſeruari non poſſet. Sed pr[...] tum de generatione reſpicit totam m[...] hominum, cui neceſſarium eſt non [...] multiplicetur corporaliter, ſed etiã [...] liter proficiat: & ideo ſufficienter [...] manę multitudini, ſi quidam carna[...] operam dent, quidam uerò ab hac [...] templationi diuinorum uacent ad [...] generis pulchritudinem, & ſalutem. [...] in exercitu quidam caſtra cuſtodiunt [...] deferunt, quidam gladijs decertant [...] nia debita ſunt multitudini, ſed per [...] non poſſunt.

I AD II. dicendum, quòd ille qui [...] nibus delectationibus pręter ratione[...] delectationes ſecundum ſe abhorre[...] bilis, ſicut agreſtis. Virgo autem nõ [...] ni delectatione, ſed ſolum à delecta[...] & ab hac abſtinet ſecundum ratione[...] dictum eſt.* Medium autem uirtutis [...] quantitatem, ſed ſecũdum rationem [...] minatur, ut dicitur in 2. Eth.* Vnde [...] mo dicitur in 4. Eth.† quòd eſt magn[...] mus, eo autem quòd ut oportet [...]

AD III. dicendum, ꝙ leges [...]
K ea, quæ ut in pluribus accidunt. Hoc [...] erat apud antiquos, ut aliquis amore [...] templandæ ab omni delectatione [...] ret, quod ſolus Plato legitur feciſſe. [...] crificauit quaſi hoc peccatum [...] uerſæ opinioni ciuium cedens, ut [...] dicit.

ARTICVLVS III.

Vtrum uirginitas ſit uirtus.

AD TERTIVM ſic proceditur. Videtur, quòd uirginitas non ſit uirtus. Nulla enim uirtus ieſt nobis à natura, ut Phi[...]